

Γενικός Σκοπός: Βαθμίδα 1

Γενική επιδίωξη του Αναλυτικού Προγράμματος Μουσικής (ΑΠΜ) στη *Βαθμίδα 1* είναι οι μαθητές/τριες να αποκτήσουν, μέσα από την πρώτη τους επαφή με το μάθημα της Μουσικής στο δημοτικό σχολείο, ενθουσιασμό, θετική στάση και αγάπη προς τη μουσική, προς το μάθημα, τον/την εκπαιδευτικό Μουσικής, τον χώρο και τα μουσικά όργανα του εργαστηρίου μουσικής.

Οι μαθητές/μαθήτριες αναμένεται να μπορούν να συγκεντρώνονται σε σύντομες ακροάσεις και να ανταποκρίνονται ελεύθερα με διάφορους τρόπους. Θα πρέπει επίσης να αντιλαμβάνονται τις λειτουργίες της μουσικής. Κύρια επιδίωξη του ΑΠΜ στη δεξιότητα της ακρόασης είναι η αφύπνιση της μουσικής μνήμης και της μουσικής σκέψης ως μίας νέας μορφής σκέψης («ακούω»-«ακούω στο μυαλό»-«μιμούμαι»), μέσα από τη μίμηση ρυθμικών και μελωδικών σχημάτων.

Όσον αφορά στην καλλιέργεια της φωνής επιδιώκεται οι μαθητές/τριες να ανακαλύψουν τη φωνή τραγουδιού, να κάνουν τις πρώτες συνειδητές προσπάθειες να χρησιμοποιούν σωστά το τονικό ύψος αφού αντιληφθούν την κατεύθυνσή του και να παραμένουν στο τονικό κέντρο τραγουδιού. Επιδιώκεται επίσης να τραγουδούν εκφραστικά, με ρυθμική και μελωδική ακρίβεια.

Ταυτόχρονα στη *Βαθμίδα 1* οι μαθητές/τριες αναμένεται να αποκτήσουν τις βασικές τεχνικές χειρισμού των κρουστών οργάνων τάξης (ρυθμικών και μελωδικών) και να παράγουν τους πρώτους ήχους σε έγχορδα και στον σοπράνο αυλό. Βασική επιδίωξη στην εκτέλεση είναι η αίσθηση και η εκτέλεση του παλμού και της έμφασης σε διάφορα μέτρα και η εκτέλεση απλών ενορχηστρώσεων σε δύο ή τρία απλουστευμένα στρώματα ακολουθώντας απλές οδηγίες μαέστρου.

Το ΑΠΜ αποσκοπεί στην καλλιέργεια της δημιουργικής μουσικής σκέψης. Αρχίζοντας από τον πειραματισμό οι μαθητές/τριες ανακαλύπτουν πώς οι ήχοι δημιουργούνται με διαφορετικούς τρόπους, αλλάζουν, συνδυάζονται και οργανώνονται δημιουργικά, μέσα από διαδικασίες αποκλίνουσας σκέψης. Η αρμονική συνεργασία σε ζευγάρια και μικρές ομάδες κατά τη μουσική δημιουργία και εκτέλεση είναι βασική επιδίωξη του ΑΠΜ.

Στο ΑΠΜ της *Βαθμίδας 1* μπαίνουν οι βάσεις για την κατανόηση της συμβατικής μουσικής σημειογραφίας ως ενός συστήματος συμβόλων τα οποία μεταφράζονται σε ήχο, ξεκινώντας από την αποκωδικοποίηση μη-συμβατικής σημειογραφίας στα πλαίσια της παρακολούθησης χάρτη ακρόασης ή της εκτέλεσης γραφικής παρτιτούρας. Επιδιώκεται επίσης οι μαθητές/τριες να δημιουργούν τη δική τους σημειογραφία για να καταγράψουν τις δημιουργίες τους ή τις δημιουργίες άλλων.

Τέλος επιδιώκεται οι μαθητές/τριες να μπορούν να αναστοχάζονται γύρω από τις εκτελέσεις και δημιουργίες τους περιγράφοντάς τες, αλλά και να τις αξιολογούν και να τις βελτιώνουν με βάση δοσμένα κριτήρια.

Γενικός Σκοπός: Βαθμίδα 2

Γενική επιδίωξη του ΑΠΜ στη *Βαθμίδα 2* είναι η ενίσχυση της αγάπης και του ενθουσιασμού των μαθητών/τριών για το μάθημα της μουσικής. Οι μαθητές/τριες αναμένεται επίσης να αποκτήσουν θετική περιέργεια για τις διαφορετικές μουσικές γύρω τους αλλά και για τη μουσική του χώρου που ζουν, συγκεκριμένα. Να απολαμβάνουν την

εκτέλεση μπροστά σε άλλους με αίσθημα αυτοπεποίθησης, να επιδιώκουν συνειδητά να είναι καλοί ακροατές μέσα και έξω από την τάξη, να αρχίσουν να αντιλαμβάνονται τη μουσική ως μια μοναδική γλώσσα με δική της ορολογία (με γραπτούς και προφορικούς κώδικες) και τέλος να απολαμβάνουν τη μουσική δημιουργία με φίλους.

Πιο συγκεκριμένα, μέσα από το ΑΠΜ της *Βαθμίδας 2* επιδιώκεται οι μαθητές/τριες να μπορούν να συγκεντρώνονται σε ακροάσεις αναζητώντας συγκεκριμένα στοιχεία, να αντιλαμβάνονται και να περιγράφουν το θέμα, το αίσθημα και το πλαίσιο δημιουργίας μίας ακρόασης χρησιμοποιώντας ένα ευρύτερο λεξιλόγιο μουσικών εννοιών. Οι μαθητές/τριες αναμένεται, να ανακαλούν ρυθμούς και μελωδίες από διαφορετικά μέτρα και τονικότητες και να εντοπίζουν διαφορές στο τονικό ύψος και στην κατεύθυνση μελωδίας. Επιδιώκεται επίσης να παίζουν «με το αυτί» απλές μελωδίες και να αποκωδικοποιούν μικρά ρυθμικά σχήματα καταγράφοντάς τα.

Στο τραγούδι οι μαθητές/τριες αναμένεται να εδραιώσουν την «φωνή τραγουδιού», να χρησιμοποιούν το τονικό ύψος με μεγαλύτερη ακρίβεια σε τραγούδια κατάλληλα για το εύρος της φωνής τους και να μπορούν να τραγουδούν εκφραστικά, με ρυθμική και μελωδική ακρίβεια, σε συντονισμό με άλλους.

Στην εκτέλεση στα όργανα επιδιώκεται οι μαθητές/τριες να ονομάζουν και να παίζουν κρουστά τάξης (ρυθμικά και μελωδικά) με σωστή τεχνική και ακρίβεια, χωρίς ή με χρήση μη-συμβατικής ή απλής συμβατικής σημειογραφίας. Ζητούμενο είναι επίσης οι μαθητές/τριες να παράγουν ποιοτικό ήχο στον σοπράνο αυλό και να ελέγχουν τον ήχο σε ανοικτές χορδές και μερικά πατήματα στα έγχορδα. Γενικά επιδιώκεται να μπορούν να παίζουν με ακρίβεια ενορχηστρώσεις μέχρι τέσσερα στρώματα (παλμός, έμφαση, ρυθμικά και μελωδικά οστινάτι), ακολουθώντας οδηγίες μαέστρου και με αίσθημα της ευθύνης για τις μουσικές εκτελέσεις τους σε φιλικό ακροατήριο.

Οι ομαδικές δημιουργικές εργασίες είναι στο επίκεντρο της *Βαθμίδας 2*. Στον αυτοσχεδιασμό και στη σύνθεση επιδιώκεται οι μαθητές/τριες, να μπορούν να συνεργάζονται αρμονικά σε ομάδες, να αναλαμβάνουν αυτόνομα ρόλους και να καταλήγουν σε δημιουργίες με ξεκάθαρη δομή μέσα από πιο πολύπλοκες διαδικασίες αποκλίνουσας σκέψης.

Τέλος οι μαθητές/τριες θα πρέπει να μπορούν να κρατούν δεδομένα για την πορεία και το αποτέλεσμα της εκτέλεσης και της δημιουργίας τους, να αναστοχάζονται γύρω από αυτά με πρακτικούς τρόπους αλλά και να τα αξιολογούν με αντικειμενικότητα βάσει κριτηρίων που αποφασίζονται μαζί με τον/την εκπαιδευτικό και να δίνουν πρακτικές λύσεις βελτίωσης.

Γενικός Σκοπός: Βαθμίδα 3

Γενική επιδίωξη του ΑΠΜ στη *Βαθμίδα 3* είναι η ενίσχυση του αισθήματος της προσωπικής μουσικής ταυτότητας. Αυτό επιδιώκεται μέσα από τον αυξανόμενο έλεγχο της τεχνικής επάρκειας στην εκτέλεση με τα όργανα και στη φωνητική εκτέλεση, τη γνωριμία με διαφορετικά είδη και στιλ μουσικής και τις μουσικές συνέργειες με τους συμμαθητές αλλά και με την ευρύτερη κοινότητα. Παράλληλα, αναπτύσσεται το αίσθημα προσωπικής και ομαδικής ευθύνης για τις φωνητικές και ορχηστρικές εκτελέσεις των μαθητών/τριών μπροστά σε άλλους. Στη βαθμίδα αυτή εδραιώνεται συνειδητά η συμπεριφορά του καλού ακροατή μέσα και έξω από το σχολείο.

Συγκεκριμένα, στο τέλος της βαθμίδας αναμένεται οι μαθητές/τριες να μπορούν να χρησιμοποιούν με μεγαλύτερη ευχέρεια τη μουσική σκέψη για να ανακαλούν και να αποκωδικοποιούν μουσική που ακούνε. Να μπορούν να περιγράψουν ακροάσεις χρησιμοποιώντας μουσική ορολογία, έχοντας συναίσθηση του ρόλου των μουσικών εννοιών ως στοιχείων έκφρασης του σκοπού του συνθέτη/δημιουργού. Επίσης, να αντιλαμβάνονται και να αρχίσουν να μελετούν τους τρόπους με τους οποίους τα διαφορετικά είδη και στυλ μουσικής επηρεάζονται από το περιβάλλον και τον χρόνο στον οποίο δημιουργήθηκαν.

Στη φωνητική εκτέλεση τα παιδιά επιδιώκεται να τραγουδούν εκφραστικά, με ρυθμική και μελωδική ακρίβεια σε ένα ή δύο στρώματα, χρησιμοποιώντας ορθά το τονικό ύψος και έχοντας αίσθηση των διαφορετικών μερών. Τα παιδιά αναμένεται να σέβονται τη διαφορετικότητα της φωνής του καθενός αλλά και να φροντίζουν για την υγεία της φωνής τους.

Στο τέλος της *Βαθμίδας 3* τα παιδιά θα πρέπει να έχουν κατακτήσει σε αρκετά μεγάλο βαθμό την τεχνική επάρκεια στα κρουστά τάξης (μελωδικά και μη), να μπορούν να παίζουν απλές μελωδίες στον σοπράνο αυλό με ευχέρεια καθώς και απλές μελωδίες και απλουστευμένες συγχορδίες στα έγχορδα. Αναμένεται αυξανόμενη ευχέρεια σε όλα τα δίσσημα, τρίσημα και μικτά μέτρα και διαφορετικές τονικότητες. Επιδίωξη της βαθμίδας 3 είναι η αρχή της χρήσης των άτυπων πρακτικών μάθησης για την αποκωδικοποίηση και εκτέλεση μουσικής που επιλέγουν οι μαθητές σε ομάδες φίλιας.

Στη μουσική δημιουργία οι μαθητές/τριες αρχίζουν να χρησιμοποιούν συνειδητά, στοχευμένα και με ευχέρεια τις μουσικές έννοιες σε ατομικές/ομαδικές δημιουργίες. Μπορούν να εκφράσουν άποψη με επιχειρήματα γι' αυτές, να αναστοχαστούν και να τις βελτιώσουν συνειδητά και συστηματικά θέτοντας κριτήρια και κρατώντας δεδομένα για την πορεία και το αποτέλεσμα με διάφορους τρόπους. Αναμένεται η αυτονομία από μέρους των μαθητών κατά τη συνεργασία με τον εκπαιδευτικό σε ρόλο εμπυχωτή.

Τέλος, στη βαθμίδα αυτή μπαίνουν οι βάσεις χρήσης της μουσικής τεχνολογίας και η πρώτη αξιοποίησή της κατά την εκτέλεση και μουσική δημιουργία. Εδραιώνεται η χρήση απλής μουσικής σημειογραφίας κατά την εκτέλεση και εν μέρει για την καταγραφή της μουσικής δημιουργίας και γίνονται οι πρώτες συνειδητές προσπάθειες για αυτόνομη «ανάγνωση» μουσικής.

Γενικός Σκοπός: Βαθμίδα 4

Με το πέρας της *Βαθμίδας 4* αναμένεται ότι οι μαθητές/τριες θα αποκτήσουν συνειδητή και ώριμη σχέση με τη μουσική, την οποία θα διατηρούν και θα αναπτύσσουν διά-βίου. Η σχέση του μαθητή με τη μουσική θα πρέπει να στηρίζεται στην αλληλεπίδραση των μουσικών τους γνώσεων και των μουσικών τους εμπειριών. Συνεπώς, πρώτιστη σημασία δίνεται στην πλούσια και ποιοτική επαφή των μαθητών με ποικίλες μουσικές εμπειρίες (αυθεντικές και μη), ώστε ο κάθε μαθητής/τρια να κτίσει την προσωπική του σχέση με τη μουσική. Για τον σκοπό αυτό, έμφαση δίνεται επίσης στην εξοικείωση με τη χρήση της μουσικής τεχνολογίας.

Η ανάπτυξη της ακρόασης στη *Βαθμίδα 4* επιδιώκεται ως μία γνωστική διαδικασία που αφορά στην ακουστική σκέψη των μαθητών. Αναμένεται ότι ο/η μαθητής/τρια θα είναι σε θέση να διακρίνει και να περιγράφει τα κύρια χαρακτηριστικά έργων από ένα ευρύ ρεπερτόριο, καθώς και να είναι σε θέση να τα εντοπίζει σε παρτιτούρα, χρησιμοποιώντας

κατάλληλη μουσική ορολογία. Ειδικά η δεξιότητα ακρόασης συμβάλει καθοριστικά στη βαθύτερη κατανόηση που αναμένεται να αποκτήσει ο μαθητής με το πέρας της βαθμίδας 4, καθώς και στην ανάπτυξη της μουσικής του ταυτότητας.

Αναφορικά με το τραγούδι, η πιο πάνω ποιοτική σχέση προσδιορίζεται, κυρίως, από την επιθυμία τους να τραγουδούν με μουσικότητα και ευαισθησία. Αναμένεται οι μαθητές/τριες να συμμετέχουν ατομικά ή σε φωνητικά σύνολα ερμηνεύοντας ένα πιο τεχνικά απαιτητικό ρεπερτόριο από διάφορες εποχές, τόπους και πολιτισμούς με αυξανόμενο έλεγχο των μουσικών στοιχείων. Επίσης, επιδιώκεται να είναι σε θέση να αναλαμβάνουν ενεργητικό και υπεύθυνο ρόλο στο σχεδιασμό και την παρουσίαση φωνητικής εκτέλεσης ενώπιον ακροατηρίου με αυτοπεποίθηση σε διάφορους χώρους.

Σε σχέση με την εκτέλεση, αναμένεται ότι οι μαθητές θα είναι σε θέση να συνδυάζουν τις δεξιότητές τους στην ανάγνωση μουσικής σημειογραφίας και την ακρόαση (συμπεριλαμβανομένων και αυτών της άτυπης μάθησης), ώστε να εκτελούν ποικίλο ρεπερτόριο. Σημαντικές, επίσης, παράμετροι στην εκτέλεση αποτελούν η απόκτηση βασικής τεχνικής επάρκειας στην εκτέλεση οργάνων, η συμβατότητα της μουσικής εκτέλεσης με τα κύρια χαρακτηριστικά των μουσικών στιλ, καθώς και η εκτέλεση μέσα σε ποικίλα μουσικά σχήματα, τόσο εντός όσο και εκτός τάξης και σχολείου. Απώτερος στόχος είναι η απόλαυση της εκτέλεσης της μουσικής στο στενό και ευρύτερο τους περιβάλλον.

Στο ΑΠΜ της Βαθμίδας 4 οι μαθητές/τριες επιδιώκεται να αναπτύξουν ένα ευρύ φάσμα ρυθμικών και μελωδικών σχημάτων, τα οποία να είναι σε θέση να χρησιμοποιούν και να επεξεργάζονται για αυτοσχεδιασμό καθώς και να οργανώνουν σταδιακά σε μουσική σύνθεση με βάση τα χαρακτηριστικά και απλές τεχνικές σύνθεσης συγκεκριμένων ειδών και στιλ μουσικής. Στη βαθμίδα αυτή αναπτύσσονται επίσης δεξιότητες ενόργανης και διασκευής μελωδίας ή απλής σύνθεσης για διαφορετικά όργανα. Επιδιώκεται, κυρίως, η ανάπτυξη της σύνθεσης σε ομαδικό επίπεδο, ενώ ενθαρρύνεται παράλληλα η προσωπική μουσική δημιουργία, καθώς και η συνεχής βελτίωση των μεταγνωστικών δεξιοτήτων τόσο στον τομέα της δημιουργίας όσο και στους υπόλοιπους τομείς που αποτελούν το τρίπτυχο μουσικών δραστηριοτήτων.

Γενικός Σκοπός: Βαθμίδα 5

Το ΑΠΜ στη Βαθμίδα 5 (Β' και Γ' Λυκείου) αποτελεί ομοιόμορφη συνέχεια των προηγούμενων τάξεων/βαθμίδων, καθώς διέπεται από την ίδια φιλοσοφία για τη μουσική εκπαίδευση και αντίστοιχες παιδαγωγικές προσεγγίσεις. Η άρτια και πολυσχιδής προσέγγιση της μουσικής, καθιστά -όσους μαθητές το επιθυμούν- ικανούς να προχωρήσουν για μουσικές σπουδές σε πανεπιστημιακό επίπεδο.

Γενικός σκοπός του μαθήματος αποτελεί η ανάπτυξη των μαθητών σε πιο ολοκληρωμένους μουσικούς, μέσα από μια ολιστική μουσική εκπαίδευση, η οποία στηρίζεται στη θεωρία και πράξη της μουσικής. Ιδιαίτερη έμφαση δίνεται στη μουσική κατανόηση και επικοινωνία του μαθητή καθώς ακούει, αναπαράγει, καταγράφει, τραγουδά, εκτελεί και δημιουργεί μουσική. Ο σκοπός αυτός επιτυγχάνεται μέσα από την απόκτηση γνώσεων και δεξιοτήτων μουσικού γραμματισμού, μουσικής ανάλυσης, ενεργητικής ακρόασης και εναρμόνισης μελωδίας. Επιπρόσθετα, δίνεται έμφαση στην απόκτηση θετικών στάσεων και κατάλληλων συμπεριφορών οι οποίες συνάδουν με την ταυτότητα ενός μουσικού.

Το μάθημα αναπτύσσεται μέσα από τα αντικείμενα *Μουσικοί Πολιτισμοί* και *Αρμονία – Ακουστικά*. Σκοπός του αντικειμένου *Μουσικοί πολιτισμοί* είναι να προσφερθούν οι

απαραίτητες γνώσεις και δεξιότητες που αφορούν σε ποικίλα μουσικά στίλ και πολιτισμούς, μέσα από έργα που άφησαν το στίγμα τους στην εξέλιξη της μουσικής πράξης και δημιουργίας. Έμφαση δίνεται, επίσης, στο κοινωνικό πλαίσιο στο οποίο δημιουργείται, εκτελείται και προσλαμβάνεται η μουσική.

Το αντικείμενο της *Αρμονίας* αναφέρεται στη θεωρία και πράξη της τονικής αρμονίας, που αφορά κυρίως στην περίοδο από το 1650 μέχρι το 1900. Σκοπός της διδασκαλίας του αντικειμένου «*Αρμονία*» είναι να καλλιεργήσει τις δεξιότητες των μαθητών στην αναγνώριση και κατανόηση της αρμονικής δομής της ευρωπαϊκής μουσικής, στον χειρισμό του μουσικού υλικού συνειδητά και στοχευμένα, μέσω ανάλυσης έργων και εναρμόνισης δοσμένης μελωδίας. Ιδιαίτερη προσοχή δίνεται ώστε η εκτέλεση και η εσωτερική ακοή να χρησιμοποιούνται από τον μαθητή ως εργαλεία και μόνιμες μαθησιακές λειτουργίες για την κατανόηση της αρμονίας της μουσικής.

Παράλληλα, με το αντικείμενο της *Αρμονίας* διδάσκεται το αντικείμενο των *Ακουστικών*. Τα δύο αυτά αντικείμενα αποτελούν αδιαίρετη ενότητα και αναπτύσσονται παράλληλα και συνεπικουρικά. Σκοπός του αντικειμένου των *Ακουστικών* είναι η ανάπτυξη των ακουστικών δεξιοτήτων, μέσα από το σολφέζ και τη μουσική ορθογραφία (*dictée*).